No. 270 1833.

BREDASCHE COURANT.

Staat- Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Dingsdag 12 November.

LAATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — Te Brussel is gisteren de heer *Teichman*, die laatstelijk tot gouverneur der provincie Antwerpen *ad interim* is benoemd geworden en uit dien hoofde als lid der afgevaardigden herkozen of door een ander in die betrekking vervangen moest worden, op nieuw, zonder mededinging, ingekomen.

— De belgische revolutionaire en ministeriele bladen hadden onlangs met veel ophef van een maatregel gesproken, die volgens hun door den generaal *Dibbets* zou genomen zijn, en ten gevolge van welke niet minder dan 22 huisvaders Maastricht hadden moeten verlaten. Thans vindt men in het dagblad van Namen het uittreksel eens briefs uit gemelde vesting, waarin dit verhaal voor een louter verzinsel wordt verklaard en verzekerd, dat de daadzaak bestaan had in het wegzenden van slechts twee personen, die bij het belgisch bestuur om een douane-plaats hadden aanzoek gedaan, en zeer te vreden met hunne wegzending moesten zijn, daar zij volgens hun eigen bekentenis geen middel van bestaan in Maastricht hadden. Geloof mij, dus besluit deze brief, wantrouwt toch altijd bovenal de bijzondere correspondentien van zekere dagbladen voor den dag komende, want gewoonlijk zijn zij ten kwader trouw, of hunne berichtgingen buiten overdreven.

— Het *Journal d'Arlon* blijft bevestigen, dat er in het duitsche gedeelte der provincie Luxemburg eene soort van ongerustheid heerscht over het toekomstig lot dier provincie, en houdt een aantal gezochte geruchten op, die zij meenen om van die ongerustheid reden te geven.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 95; Braz. 67¼; 5p. perpet. 59¾,59; 3 pC. 39⅛, Uitgest. 12,11⅞; Sicil. 90½; Rom. L. 89¾,⅝.

FRANKRIJK

PARIJS, den 7den November.

Te Bayonne wilde men den 3den dezer, dat den *Carlos* eene tweede proclamatie aan het Spaansche volk had uitgevaardigd, welke vooral in Biscaye bij duizenden was verspreid, en hoofdzakelijk strekken moest, om het meer verlichte gedeelte der natie van het vooroordeel terug te brengen, dat een wereldlijk en geestelijk despotismus het gevolg van zijne troonsbeklimming zoude zijn. Even als het vorige is dit stuk van Sonsaren gedagteekend, doch wordt van deszelfs echtheid getwijfeld, omdat het niet met het gewoon onderschrift der koningen van Spanje is geteekend.

Overigens schrijft men van de grenzen, dat een gedeelte der bezetting van Pampeluna, onder bevel van den kolonel *Lorenzo*, de opstandelingen is te gemoet getrokken en te Logrono eene vrij gevoelige nederlaag heeft toegebragt.

De generaal *Langeron* moet in de omstreken van Burgos op nieuw met de benden van den pastoor *Merino* slaags zijn geweest. — Van den uitslag van dit gevecht is niets met zekerheid bekend, dewijl de geruchten diesaangaande lijnrecht tegen elkander inloopen. Dat hetzelve echter niet zeer gunstig voor de partij der koningin uitviel, maakt men daaruit op dat gemelde bevelhebber nog niet de geringste beweging noordwaarts heeft gemaakt. Ter beurze wilde men hooren, reden dat hij te Burgos door een gedeelte zijner troepen was verlaten, die openlijk voor den *Carlos* partij hadden getrokken. Nog verspreidde zich ter zelver plaatse het gerucht dat de koningin regentes de hoofdstad verlaten had, volgens sommigen om de insurrectie in de provincien zelve te keer te gaan, volgens anderen, om den binnen Madrid geest der bevolking te matigen.

— Een der Londensche dagbladen deelt een bijzonderen brief uit Granada van den 16 der vorige maand mede, waaruit blijkt, dat het gezag der koningin in deze en andere voorname steden, van de provincien Andalusie, Granada en Murcia nog werd erkend, doch dat echter ook daar zich onderscheidene benden gevormd hadden, die op het land en in kleine gemeenten bijval vonden, en het gezag van don *Carlos* trachtten te vestigen.

De onverwachte wending der Spaansche aangelegenheden baart het Fransch gouvernement veel bekommering. De raad van ministers heeft zich gedurende de beide laatste dagen nagenoeg onafgebroken met dit onderwerp bezig gehouden, en indien men de geruchten geloven mag, dan zoude hetzelve tot verdeeldheid tusschen de bewindslieden aanleiding hebben gegeven, daar de maarschalk *Soult* met eenige der zijnen op eene gewapende tusschenkomst blijft aandringen, terwijl de minister van financien dreigt zijn ontslag te nemen, indien meer de uitgaven voor het leger vermeerderd, en in die verderfelijke bedoeling door den koning wordt ondersteund.

Ook de vreemde gezanten hebben dezen morgen bij den graaf *Pozzo di Borgo* eene conferentie over de Spaansche zaken gehouden.

— De *Gazette de France* bevestigt heden hetgeen men voor eenige dagen door Duitsche dagbladen vernam, dat de Italiaansche staten zich tot een bondgenootschap zouden vereenigen.

— Voor het hof van assisen hebben dezen morgen de dagbladen *le Rénovateur*, *la Tribune* en *la Gazette de France* te regt gestaan. Alleen de redacteur van het laatste is tot eene gevangenisstraf van 3 maanden en eene boete van 500 francs veroordeeld.

— De zamenspanning der handwerksbeden dreigt voorts, zoo is dezen morgen genoodzaakt geweest eene vereeniging der kleedermakers-gezellen, die vrij luidruchtig dreigde te worden, door de gewapende magt uiteen te drijven.

— De fondsen waren heden (7 *November*) genoteerd: 5 pCt. kont. 102,25; op tijd 102,30; 3 pC. kont. 74,75; op tijd 74,80; Nap. renten kont. 90,80; op tijd 91; Sp. perpet. kont. en op tijd 62½; 3 pCt. kont. 36½; op tijd 36; Cortes 17⅝.

NEDERLANDEN.

HAGA, den 11den November.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 31sten October 1833, No. 110, is Jr. M. *J. P. Strick van Linschoten* benoemd tot Griffier van het vredegeregt in het kanton IJsselstein, in plaats van Mr. *L. C. Paling*, op zijn verzoek eervol ontslagen.

— Naar men vernomt, heeft de prins *van Saksen-Weimar*, bij deszelfs vertrek uit de residentie, van Z. M. als een blijk van Hoogstdeszelfs genegenheid, eene prachtige, met diamanten versierde sabel ten geschenke ontvangen.

— Zr. Ms. oorlogsfregat *Algiers*, gekommandeerd door kapitein *A. A. J. van Lutsenburg*, den 29sten junij uit Texel naar Batavia vertrokken, is den 18den Augustus, na eene voorspoedige reis te Bahia binnengeloopen om versch water in te nemen.

— In den avond van den 4den hebben de studenten der Hoogeschool te Groningen eene luisterrijke maskerade door de voornaamste straten der stad gehouden, zijnde eene voorstelling van den zegenrijken intogt van *Columbus* in Barcelona, na deszelfs terugkomst uit Amerika. De trein, die voorafgegaan werd door het korps muzijkanten der stedelijke schutterij, bestond: in eene lijfwagt te voet van dezen ontdekker van het vierde werelddeel, Amerikanen met hunnen koning in derzelver nationale kleeding en met pijlen en bogen gewapend; matrozen met papegaaijen en andere vogels, vier wagens met huit gemaakte goederen, *Columbus* met zijn gevolg, de koning van Spanje, benevens Spaansche edelen en geestelijken met derzelver gevolg, allen te paard in prachtige costumes, en door een aantal flambouwen vergezeld. Duizenden van aanschouwers begeleidden dezen optogt, welke van zeven tot negen uren duurde en, zoals men vernomt, gevolgd is afgelegen en vervolgens door onderscheidene bijeenkomsten in gulle vrolijkheid is besloten.

— Volgens de jongst ontvangen berigten omtrent den staat der hervormde kerk in België zal de predikant Ds. *A. Goedhart* van Gent, welhaast zijne zending voor de gevangenissen hebben, die stad vervuld hebben terwijl ook uit die van Gent zelven die zending spoedig zal kunnen geëindigd zijn, door de vrijheid die men zelfs aan criminele veroordeelden uit de Noordelijke provincien gegeven heeft, om zich voor het leger van den *Redder* te gaan binden. Voorts, werd uit Deventer mede geschreven, dat men daar, na geruimen tijd, wegens herstellingen in het inwendige van het stadhuis, waar men vergadert, verhinderd te zijn geweest godsdienstoefening te houden, op de hoop van October weder het voorregt mogt hebben den predikant *Goedkoop* in dezelve te mogen zien, om de gemeente voor te gaan en de stichtelijke openbare leerrede en het bijzonder onderwijs der jeugd.

— Uit de vesting Maastricht bleugt men, als een bewijs van toenemenden godsdienstigen geest, die onder de bezetting der vesting heerscht, bij, dat, bij de voorbereiding voor het Avondmaal, wederom een aantal van niet minder dan 125 militairen van allerlei wapenen plegtig hunne stellige geloofsbelijdenis bevestigden: 90 derzelve waren door den jongsten leeraar *C. van Essen*, en 33 door den oudsten leeraar *B. A. Jonkers* onderwezen.

— De belgische berigten van gisteren houden niets bijzonders. Het stedelijk bestuur van Antwerpen is thans insgelijks aan het beraadslagen over de kwestie van het openbaar houden zijner zittingen. Volgens het Antwerpsch Handelsblad zou het verlangt gedeelte van de ingezetenen voor dien maatregel wezen, doch was het te betreuren, of dezelve juist de leden van dien raad genoegzamen weerklank zou vinden.

— De Antwerpsche beurs van Zaturdag waren genoteerd: Belg. 95¼; Metall. 96; Haaz. 67; Sp. perpet 59⅛; 3 pCt. 35⅝ Uitgest. 11; Sicil. 90⅛; Rom. L. 89½.

De Engelsche dagbladen tot en met den 9den dezer, vermelden, dat twee dagen te voren, te Falmouth, de Koninklijke brik *the Pantaleon*, was binnengeloopen, die den 27sten October Lissabon en den 30sten de reede van Oporto had verlaten. In de omstreken der hoofdstad was sedert het afzenden der laatste berigten niets belangrijks voorgevallen. Het leger van dom *Miguel* hield Santarene bezet, en had deze plaats nog aanmerkelijk versterkt. De constitutionelen waren voor dezelve gelegerd, doch hadden tot nu toe geenen aanval ondernomen, wordende daarvan, zoo men meende, door de sterke positie des vijands teruggehouden. Men had reeds op den 25sten te Lissabon het gerucht verspreid, dat onder meer andere kleinere plaatsen, ook de steden Leiria en Coimbra zich voor dom *Miguel* hadden verklaard; doch vooral [illegible], welke nog geheel door de magt van dom *Miguel* was omringd, verdiende dit gerucht nadere bevestiging. Volgens onpartijdige berigten uit Oporto, zoude de positie van het Miguellistisch leger tegen alken aanval bestand zijn, daar dezelve door Santarem en Thomar in het front, door Elvas op den linker, en door Viseu, Coimbra en Lourego op den regtervleugel werd gedekt, terwijl het vruchtbaarst gedeelte van Alentejo, meer dan eenige andere streek in Portugal, geschikt was, om in het onderhoud der troepen te voorzien. Te Oporto was men nog immer bevreesd, dat de Miguellisten, wier magt rondom deze stad op 6000 man begroot werd, dezelve mogten aantasten, waartegen eene bezetting van 2000 man naauwelijks bestand zoude zijn. In de hoofdstad was alles rustig, en had men op nieuw versterking van troepen uit de Engelsche havens ontvangen.

Ter Londensche beurs van den 8sten dezer waren genoteerd: de 3 pCt. gecons. 86⅞; Holl. werk. schuld 2½ pCt. 50; 5 pCt 94; Portugal 60⅝.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 6sten November.

Het officieel dagblad van Madrid van den 24sten october, heden voor 't eerst uitgegeven, bevat het volgende amnestie decreet van de Koningin Regentes:

„Belast met het bestuur der openbare aangelegenheden, gedurende de ziekte van wijlen mijnen doorluchtigen echtgenoot, vaardigde ik, in overeenstemming met Hoogstdezelfs instructien, op den 15den october van het vorig jaar, een amnestie dekreet uit, ten behoeve van alle degenen, die, onder welke benaming ook, de afkeuring van het gouvernement hadden verdiend. Echter waren van dezen maatregel eenige personen, in bijzondere gevallen verkeerende, uitgesloten, hoewel overigens de ruimste vergevingsgezindheid bij den Koning bestond, om zoodra de omstandigheden en hun eigen gedrag zulks zouden toelaten, ook deze personen dezelfde weldaad te doen genieten; en reeds in de laatste dagen van zijn luisterrijk leven, had deze edelmoedige vorst besloten, de terugkeer in het vaderland aan een aantal achtingswaardige Spanjaarden te vergunnen, die aan on van denzelfs grondgebied waren uitgesloten, doch waarvan de Koning vernomen had, dat hunne trouw, in weerwil dier verbanning, dezelfde was gebleven; en zijne vaderlijke liefde was bereid de bedoelde weldaad uit te strekken, tot allen die dezelve verdienden. Ter vereering van de nagedachtenis van mijnen doorluchtigen echtgenoot, wensch ik aan zijne grootmoedige bedoelingen ten uitvoer te brengen, en de troostbetrachting mijner dochter, de Koningin *Isabella II*, plegtig te vieren, en verleen uit dien hoofde, bij dit dekreet, geheele en volkomene kwijtscheiding van alle geregtelijke vervolging, voor hun grooter staatkundig gedrag, met vrijheid om in het midden hunner betrekkingen terug te keeren, op nieuw in het bezit hunner goederen te treden, en alle regten, rangen en eerbetoon te genieten aan de voormalige gedeputeerden, den *A. Argüelles*, *A. Comez Becena*, *Angel Saavedra*, *M. Perez de Maca*, *A. Velasco*, *C. Valdés*, *D. G. Alonso*, *Th. Valdés*, *D. Ruiz de la Vega*, *F. Benzo*, *G. Salvador Vallejo*, *J. Mura*, *M. Bustamante*, *M. Llorente*, *M. Silva*, *M. Zaguca*, *M. Soriano*, *M. de Alava*, *P. Montesinos*, *P. Pastoret*, *Ram. Suero*, *R. Valdes*, *Rusto* en *D. V. Salva*; aan wien, ingeval zij overleden zijn, de regten, bij dit dekreet verleend, door hunne regtverkrijgenden zullen worden uitgeoefend. Ten einde, bovendien, aan de gevoelens van mijn hart, ten opzigte van de overige personen, die, door de omstandigheden gedwongen, het vaderland hebben moeten verlaten, eene bevredigende uitdrukking te geven, en hun de middelen te verschaffen, om in hunne woonplaatsen terug te keeren, of zich elders te vestigen, zullen de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financien, elk voor zoo veel hem betreft, de noodige maatregelen nemen, om aan hen, die daarom verzoeken, de noodige paspoorten te verleenen, en hun, op de gewone voorwaarden, de helft van het bedrag hunner pensioenen, die hun bij de wet van 1823 zijn toegekend, te doen betalen. Ik gelast den Minister van Binnenlandsche Zaken, dit dekreet te doen afkondigen, en de noodige maatregelen te nemen, opdat het zoo spoedig mogelijk in alle provincien van het Rijk bekend worde gemaakt. Gegeven te Madrid, den 23sten october 1833.

— Indien men eenige der oppositie-bladen, met name den *Nationaal*, geloven mag, zoude het gouvernement reeds sints twee dagen nadere berigten uit Madrid hebben ontvangen, waarvan echter tot heden toe niets werd publiek gemaakt. Op den 30sten der vorige maand zoude er in de hoofdstad eene algemeene beweging onder de bevolking zijn ontstaan. De menigte had zich voor het paleis des Konings geschaard, en eischte aldaar het leven van den minister *de Zea Bermudez*, die zelfs, volgens sommigen, uit zijne woning werd gerukt en door de straten gesleept. De bezetting zoude bij deze gelegenheid het volk niet te keer zijn gegaan. Evenwel houdt men dit een en ander voor zeer onzekere geruchten.

— Van de grenzen is ook heden niets belangrijks vernomen. In de provintien Aragon en Katalonien schijnt de partij der Koningin, enkele minder bedeidende plaatsen uitgezonderd, steeds de overhand te houden; doch in Navarre, Biscaije en Oud-Kastilien breidt zich de opstand uit. De generaal *Castagnos* bevindt zich nog te Tolosa, doch de insurgenten hebben in de nabijheid dier stad een aanzienlijk korps verzameld en dezelve met geweld aan te tasten.

— Te St. Amand, département de Cher heeft, even als te Colmar, de inverdering der belastingen, onder de wijngaardeniers een soort van oproer ten gevolge gehad, en ook daar heeft men te vergeefsch de nationale garde onder de wapenen geroepen.

— Heden (8 *November*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. kont. 102,30; op tijd 102,50; 3 pCt. kont. 74,15; op tijd 75; Nap. fenten kont. en op tijd 91; Sp. perpet kont. en op tijd 62¾; 3 pCt. kont en op tijd 36⅝; Cortes 17.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 7den November.

De vergadering der standen van het Hertogdom Brunswijk heeft zich den 4sten dezer op nieuw vereenigd, en zal eenlang belangrijke beraadslagingen, onder anderen over de inrigting der gemeente-besturen, hebben te voeren.

— Volgens den *Hamburger Correspondent*, meende men te Berlijn te weten, dat de drie noordsche mogendheden, ten gevolge der conferentien, die onlangs in deze hoofdstad en elders waren gehouden, hunne gezanten bij het Fransche hof hadden gelast, ten ernstigste tegen eene gewapende tusschenkomst in de spaansche aangelegenheden te protesteren.

— Ter bestrijding van de kosten, welke door de Duitsche bondsbetrekkingen worden te weeg gebragt, zal men in het vorstendom Lubeck eene nieuwe belasting, eene soort van hoofdgeld, invoeren.

— De hertog *Bernhard van Saxen-Weimar*, welken men meende, dat van München regtstreeks naar den Nederlanden zou teruggekeerd zijn, is integendeel den 31sten v. uit die stad naar Weenen vertrokken.

— In het Zwitsersch kanton Wallis moet op nieuw tusschen het boven en laag land een vreedzaam verdrag zijn gesloten; zoo zelfs dat men bedacht zoude zijn dit voorbeeld van Basel-landschap na te volgen, en, tenzij er onmiddellijk eene volmaakte gelijkheid van regten worde ingevoerd, eene afscheiding door te drijven.

De *Allgemeine Zeitung* geeft het volgende berigt van de Italiaansche grenzen van 29 October:

„Ook bij ons heeft de dood des Konings van Spanje een diepen indruk gemaakt, en ofschoon er in geheel Italie geen oppositioneel dagblad uitkomt, hetwelk aan de openbare denkwijze zou kunnen doen blijken, zoo vernemen men dezelve echter genoeg op openbare plaatsen, in koffijhuizen en dergelijke. Als een elektrieke schok werkt de tijding van *Ferdinands* overlijden op alle klassen gewerkt, en dezelve heeft op nieuw doen zien, welk eene overeenstemming er in de denkwijze der Italianen en Spanjaarden bestaat, en wat men in Italie zich meenigvuldig verwachtte, hijaldien op het Schiereiland het eene of andere beginsel volkomen mogt zegevieren. Hier, gelijk in Spanje, bestaat geen middelweg; zoodra door eenige gebeurtenis van buiten, inwendige bewegingen teweeggebragt wierden, zoude een ieder zich open en oorbaarheid onder die vaan rangschikken, waartoe hij het zich tot eere rekent te behooren. Naar het oordeel van degenen, die met den staat des lands het best bekend zijn, zouden beroeringen in Spanje al zeer ligt deze uitwerking kunnen hebben, gelijk men daarvan reeds sporen meent te hebben ontdekt. In Turin heeft de Oesterlijst het

noodig geacht hare waakzaamheid te verdubbelen. Waren reeds vroeger aan de reizigers, die Sardinie en Piemont wilden bezoeken, groote moeijelijkheden in den weg gelegd, zoo ontmoeten zij sedert eenige dagen nog grooter hinderpalen; zij zijn aan een zoo gestreng toezigt onderworpen, dat een ieder terughoudt, die niet volstrekt *moet* doorreizen. Ook is op de tijding dat de Fransche regering een observatie-leger aan de Pyreneën bijeentrekt, groote beweging bij het Sardinische leger zigtbaar, en worden bij hetzelve geene verloven meer toegestaan. In de Oostenrijksche provincien is eene ontzagwekkende krijgsmagt op de been, welke voortdurend den staat van oorlog herinnert, waarin Europa, ondanks de vredelievende betuigingen van alle de kabinetten, schijnt te verkeeren. Overal in Italie wordt met ijver aan het herstel, de uitrusting en proviandering der vestingen en aan het oprigten van magazijnen gewerkt; een bewijs dat men zich niet door buitengewone gebeurtenissen wil laten verrassen."

Aan de Redactie der Bredasche Courant.

In nommer 584 van het Algemeen Handelsblad, las ik de recensie van het werk "Tijdschrift ter bevordering der Nationale Nijverheid" en kort daarna in nommer 586 den brief van den heer Z., benevens de daarop volgende aanmerkingen der Redactie; ik maande alstoen, in het belang van eene puttige industrie, mijne bescheiden bedenkingen door hetzelfde blad aan het publiek te mogen mededeelen en zond dezelve door tusschenkomst van een mijner kennissen aan de Redactie van hetzelve, met verzoek om de plaatsing; in antwoord ontving ik berigt, dat men hetzelve extracts-gewijze had willen opnemen; doch, hiertoe van mijne zijde geëffectueerd zijnde, men beloofd had het stuk te zullen plaatsen, doch met dadelijke tegenaanmerkingen, en dat de plaatsing nog wel 10 a 12 dagen zoude aanloopen.

Onverwacht ontvang ik gisteren mijn stuk terug, met kennisgeving, dat de Redactie hetzelve niet konde plaatsen, 1°. om dat het stuk te uitgebreid was, 2°. dat de Staten-Generaal vergaderd zijnde, men dezelfder ruimte voor de mededeeling dunner handelingen behoefde en 3°. dat men een tegenschrift had ontvangen, welks plaatsing mij niet aangenaam zoude zijn.

Liefst wil ik het onpartijdig publiek regter maken over de braafheid, goede trouw en onpartijdigheid van dagbladschrijvers, die eerst iemand als 't ware uittarten om te antwoorden, dan de plaatsing van dit antwoord beloven, onder bedreiging van duchtige tegenaanmerkingen, die het tien en meer dagen onder stoft houden en het eindelijk terug zenden, niet de bedreiging, dat men een tegenstuk had ontvangen, waarvan de plaatsing mij niet aangenaam zoude zijn. Een blijk dat de Redactie misbruik heeft gemaakt van het in haar gestelde vertrouwen, door een stuk ter lezing te geven, alvorens het aan het publiek, waarvoor het bestemt was, mede te deelen.

Mijne aanmerkingen zijn, zoo het mij voorkomt, met bescheidenheid voorgedragen, ik heb dezelve met mijn naam onderteekend en laat een ieder vrij, gelijk dat van zelve spreekt, om mij zijne aanmerkingen over de zaak, zonder personaliteit, mede te deelen, ten einde alzoo door wisseling van denkbeelden tot het ware doel te geraken.

Aan nove Redactie de mededeeling van de mij door het Handelsblad terug gegeven aanmerkingen toezendende, zal ik niet nalaten, langs denzelfden weg alles wat ter bevordering van de invoering der Zijdeteelt in ons vaderland dienen kan, het publiek mede te deelen; elke bescheiden aanmerking zal ik mij ten nutte maken, of onpartijdig en onder mijne naamteekening beantwoorden. Zoudende ik echter mijn te kostbaren tijd niet verspillen, met de hatelijke aanmerkingen welke het Algemeen Handelsblad op mijn schrijven zoude willen maken, omdat ik zoo wel naamloozen als partijdige schrijvers verachte en ik, misschien meer dan de redactie van het Algemeen Handelsblad zich wel voorstelt, bekend ben, met de onzuivere bron, waaruit de scherpe en hatelijke aanmerkingen van hetzelve voortvloeijen.

met achting mogne ik zijn,

Ued. Dw. Dienaar,
H. BERAIL.

Op den Kamerhof te St. Michiels-Gestel,
den 25 October 1833.

Aan de Redactie van het Algemeen Handelsblad te Amsterdam.

Daar op het opplaatsje in uwe nummers van 21 Augustus en 13 September l. n°. 564 en 584, de zijdeteelt betreffende, bij mij eenige aanmerkingen zijn opgekomen, welke ik gaarne aan het publiek medegedeeld wenschte te zien, zoo neem ik de vrijheid U Ed. dezelve hierdoor te doen geworden, met vriendelijk verzoek de goedheid wel te willen hebben, dezelve in uw geacht tijdschrift eene plaatsje te verleenen, natuurlijk aan uwe redactie de vrijheid latende dezelve tegenaanmerkingen hierop te doen volgen. Alschoon van gevoelen verschillende mogen wij aan de zuiverheid van elkanders bedoelingen niet twijfelen; en daar het hier groote en algemeene belangen geldt, willen wij het denkend en onderzoekend publiek de vrijheid laten dezelve te beoordeelen.

Het is met alle achting dat ik de eer heb mij te teekenen,

St. Michiels Gestel, ten op
den 30 September 1833.

UEd. Dw. Dienaar,
H. BERAIL.

Bestendig lezer van uw geacht dagblad heeft dezer dagen mijne aandacht getrokken, de in hetzelve vervatte recensie van het tijdschrift ter bevordering van de Nijverheid en meer *bijzonder* in N°. 564 dat gedeelte, waarin beoordeeld wordt de verbeterde zijdehaspel door den Heer *Verdam*, de kweek-toestel van den Ridder *de Keramendi* en de wijze op welke de hoogst belangrijke tak van Volksvlijt: de Zijdeteelt, kan bevorderd worden.

Daar ik sedert verscheidene jaren met de aankweeking van den witten moerbeiboom, en later met de zijdeteelt zelve mij bezig gehouden hebbende, op deze wijze de gelegenheid heb gehad de vroeger in mijn geboorteland, het ware land der zijdeteelt, opgedane kennis, door ondervinding te vermeerderen, en daar ik, als een niet onbelangrijk etablissement voor de zijdeteelt bezittende, den meesten prijs stelle op alles, wat over deze hoogstnuttige en niet genoeg op hare regte waarde geschatte industrie gezegd of geschreven wordt, vooral ook daarop, dat het denkend en lezend publiek zoo veel mogelijk bekend worde gemaakt met de regte middelen, om dezelve wel te doen slagen, heb ik gemeend mijne aanmerkingen op dat gedeelte van gezegde recensie, door middel van uw geacht tijdschrift te mogen kenbaar maken, mij vleijende dat dezelve niet zullen worden beschouwd als door ijdele bedilzucht of miskenning der verdiensten van anderen in de pen gegeven, maar met het wezenlijk oogmerk, de invoering der zijdeteelt in het oude Nederland te bevorderen, daar toch de kennis van het ware en het wezenlijk nuttige in alle zaken door wisseling en vaak door botsing van opinien meest bevorderd wordt.

Eene eerste en algemeene doch zeer gegronde aanmerking is deze, dat wanneer men een nieuwe tak van Volksvlijt wil invoeren, de middelen daartoe zoo eenvoudig, gemakkelijk en vooral zoo goedkoop moeten gemaakt worden, als slechts eenigzins mogelijk is, ten einde de eerstbeginnenden niet al te schrikken en de zaak reeds van het begin af aan zelve tegen te werken.

Dat men bij het invoeren der zijdeteelt in een land, waar dezelve niet bestaat, beginnen moet met model-etablissementen aan te leggen, waar ieder die begeerig is, om alles wat tot dezelve betrekking heeft te zien en onderrigt te bekomen, die gelegenheid wordt aangeboden, is eene in mijn oog volstrekte noodzakelijkheid.

Daarbij zal de zijdeteelt een algemeenen tak van Volks-welvaart worden, dan moet, in den beginne vooral, dezelve in het bijzonder op het platte land bij de land- en dorpbewoners op gepaste wijze en *met local kennis van zaken en menschen*, aangemoedigd worden; men moet trachten het daarheen te brengen, dat de grondeigenaren moerbeschoomplantagien aanleggen; dat elke boer en arbeider bij zijne woning eenige witte moerbeziebomen, struikgewas of heghout plant; dan moeten in elke gemeente, die daartoe geschikte gronden heeft, moerbezieboom-beplantingen aangelegd worden; de heggen van verschillende gemeene houtsoorten moeten rondom de tuinen, door de witte moerbezieboomheg, die rupsvrij is, vervangen worden; dan moet en zal dan ook een ieder, die lust heeft in zijne eigene woning zijdewormen op te kweeken, voor dezelve voedsel (moerbezieblad) kunnen verkrijgen; dan moet een ieder, vooral in het begin, gelegenheid hebben, het gewonnen blad te verkoopen; dan moet een ieder, die cocons of zijdepoppen geteeld heeft, dezelve dadelijk kunnen plaatsen, of dit verkiezende, dezelve kunnen doen afhaspelen en des noods er zonder moeite of vele kosten iets van te laten weven. Op deze wijze werkende en op deze wijze alleen, kan de zijdeteelt ingevoerd en een algemeene tak van Volksbestaan worden. Hoegenaamd wel overtollig zijn hier te beweren, dat een doelmatig ingerigt model-etablissement op de voordeeligste wijze aan alle deze vereischten kan voldoen.

Dat de verbeterde zijdehaspel, te vinden in het tijdschrift ter bevordering van de Nationale Nijverheid, 1e deel, 4e stuk, bladzijde [illegible], zoo niet tot die werktuigen behoort, die eenvoudig, gemakkelijk en goedkoop zijn, zal de zaakkundige, die het oog op de daarbij gevoegde plaat slaat, met den eersten opslag, ontwaren, vooral wanneer hij er bij weet, dat dezelve, van greenen hout vervaardigd, vierhonderd guldens kost.

Derzelver werktuigelijk zamenstel is schoon, hare werking zuiver, zoodat hier wel niets te wenschen overig blijft, doch het eenige voordeel dat dezelve heeft, is dat vier haspels slechts door één man worden bewogen, waartegen dezelve dan ook het nadeel heeft, dat zij alleen voor zeer groote établissementen geschikt is.

Verder zie ik niet in, dat deze zijdehaspel eenig voordeel hoegenaamd heeft boven de gewone Piemontesche of Milanesche, ook schijnt niets waardoor aan de zijde eene meerdere volmaaktheid wordt gegeven; het komt mij zelfs voor, dat aan dezelve nog eenige verbeteringen noodzakelijk zijn, welke er echter zoudden kunnen worden aangebragt.

De eerste noodzakelijke verbetering mijns inziens aan dit werktuig is eene vermeerdering van de kruising der draden.

Hoe meerder men de draden, alvorens dezelve op den haspel komen, kan kruisen, hoe zonder en drooger dezelve op den haspel komen, hoe minder de zijde gevaar heeft van te vergommen. — Eene tweede hiermit volgende noodzakelijke verbetering is een meerdere afstand tusschen de *spinners* en den Haspel.

De afstand tusschen de *Spinners* en den loopstok is aan deze verbeterde zijdehaspel slechts 30 duim of drie palmen. Tusschen dezen afstand heeft de kruising plaats en het is volstrekt onmogelijk, dat bij het heen- en weergaan van den loopstok, de zijdedraad die beweging op zulk eenen korten afstand kan weerstaan, zonder telkens te breken.

Na lange vergeefsche pogingen, om een zijdehaspel te bekomen, en afgeschrikt door den hoogen prijs van den hier bedoelden verbeterden zijdehaspel heb ik een eenvoudigen, gewijzigden Piemonteeschen zijdehaspel onder mijn oog doen vervaardigen, welke het voordeel eener dubbele kruising (*double croisade*) bezit en met welken het mij gelukt is, mijne zijdepoppen goed en zeer gemakkelijk af te haspelen.

Het moeijelijkste echter, dat deze en andere zijdehaspels aankleeft, is het kruisen der draden met de hand, dat veel tijd en oplettendheid vordert en hetwelk zeer gemakkelijk kan worden weggenomen, door den ring van Vaucanson; en mijn oogmerk is, om dezelven aan mijnen zijdehaspel aan te brengen op zoodanig eene wijze, dat met een enkelen slag de dubbele kruising wordt bewerkstelligd.

Eene derde aanmerking is mij voorgekomen, die op den verbeterden zijdehaspel kan gemaakt worden.

Aan den gewonen Piemonteschen Haspel zijn slechts twee *spinners* (lepeltjes met een gaatje waarin de draden van de zijdepoppen in het bekken afloopende zich vereenigen). Bij den snellen gang dien de haspel nemen moet heeft de vlugste en handigste spinster (*devideuse*) de handen vol en al hare aandacht noodig om te zorgen, dat de draad van twee *spinners* eene gelijke dikte behoudt en bij het afloopen van eene zijdepop een andere draad wordt aangeslagen; er zouden dus, bij dezen verbeterden zijdehaspel, zelfs spinsters moeten zijn om de draden behoorlijk te kunnen gadeslaan, hetwelk bij de beperkte ruimte, die hier bepaald is, tot bedilzucht schijnt te zijn, daar de plaats van het bekken ruim te zamen breed, niet meer plaats dan voor eene spinster overlaat.

Overigens is elke zijdehaspel goed en komt men langs onderscheidene wegen tot hetzelfde doel, mits zoodanige haspel en ook de vereischten vereenigt, hier vroeger aangehaald.

Doch vergeefs is het, en vergeefs zal het mijns inziens blijven, de volmaking der zijde bij het eerste afhaspelen in de werktuigen te zoeken men neme de schoonste en volmaaktste zijdehaspel, het gebrek van onvolkomen afhaspelen en onzorgvuldig behandelen der zijde kan niet verholpen worden, door de beste werktuigen; wil men de zijde grondig verbeteren

men onbiede goede zijdespinsters (*deóideuses*); deze kunnen hen, welke zich met die industrie bezig houden, onderwijzen, want dergelijke spinsters bezit ons Nederland niet en men zoude dezelve uit Frankrijk of Italien moeten doen komen; geschiedt dit echter niet, dan zullen er jaren en eene langdurige oefening noodig zijn, om de bestaande gebreken te verbeteren, en, met de beste en volmaaktste zijdehaspels, met de beste voorschriften zal men altijd slechte zijde bekomen, daar het afhaspelen niet volgens theoretische voorschriften, maar alleen door langdurige oefening kan geleerd worden; zoodat men eene goede en bekwame spinster (*déoideuses*) in het Zuidelijk Frankrijk als een voorwerp van onschatbare waarde beschouwt.

Wenschelijk komt het mij voor, dat de Heer *Verdam*, aan wien wij deze verbeterde zijdehaspel te danken hebben, zijne poginge wilde aanwenden, tot het zamenstellen van eene eenvoudige zijdehaspel voor twee streligen met eene dubbele kruising der draden, houdende ik mij verzekerd dat dezelve bij hen die in ons Vaderland beginnen zijde te winnen, en ook op Java, èn om het gemak èn om den minderen prijs veel bijval zal vinden en allezins bevorderlijk zal zijn aan den invoer der zijdeteelt.

Eenigzins verschillende is, in het begin der beschrijving van den toestel tot opkweeking der zijdewormen, de wijze waarop deze insecten worden gekweekt, van de manier door mij gevolgd; deze is nogtans niet alleen uit de beste Schrijvers geput, maar op dezelfde wijze voedde de Bidder *de Bérarendi* zijne zijdewormen in het Koninklijk Etablissement te Manoge, en deze is zeker de meest algemeene in die landen waar de zijde-cultuur een middel van bestaan uitmaakt; zie hier dezelve.

[*Het vervolg in ons volgend Nommer.*]

Koersprijs der Effecten, te Amsterdam.

ZATURDAG, *den 9den November.*

	pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers d. l. dag
NEDERLANDEN.				
Werkel. schuld	2½	49	49 2/16	49
Dito dito	5	93 3/16	93 3/16	93¼
Ongestelde dito				
Kansbill. dito		22	22 3/16	22 1/16
Amort. Syndic.	2½	87	87	87¼
Dito dito	3½	70¼		
Schatkistbiljet.	6	102¼	102¼	102⅓
Oorlogslasten	5	100⅝		
Trekking 1801 A.	6			
Handel-Maats.	4½			
FRANKRIJK.				
Inscr. Gecoul.	5	75		
Effecten				
Effecten 12 Aug.	3			
Inkum.				
Certificat. Amst.	5	59⅛	59⅜	59¼
Dito *f* 1000	3	38¼	38½	38¼
Uiten 3 en Sch.	5	12 1/16	12⅛	12⅛
Cert. Bous. Lond.	5	18	18 1/16	18
NAPELS.				
Certificat. *L. & H.*	5			
Dito *Falc. & C.*	5			
Leen. Lond. *R.*	5			
RUSLAND.				
Obl. *Hope* 1798	5	101⅛		
Dito dito 1798	5	101⅛		

	pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers d. l. dag
Cert. dito 1818	5	91¼	92	91⅞
Obl. te London.	5			
Certif. te Hamb.	5			
Inschrijv. Assig.	6	65½	65 5/16	65 3/16
Certificat. dito.	6			
POLEN.				
Aand. Loot. fl. 300.				
PRUISSEN.				
Dito dito R. 50.				
OOSTENRIJK.				
Dito dito *f* 100.				
Dito dito » 250.	4			
Metalliek	5	92¼	92½	92¼
Dito Lond. gen.	5			
Dito	2½			
Oblig. *Goll & C.*	5	95¼		
Dito	4			
Cert. Stadsb. dit.	2½			
Veen. Bankact.	3			
DENEMARKEN.				
Leeningje Lond.	3			
BRAZILIEN.				
Dito *Rotschild.*	5	67¼		
GRIEKSCHE.				
Dito te London.	5			

De Effecten-Societeit te Amsterdam, van gisteren 10 November, maakte handel in bijzondere fondsen zeer gering. Van vreemde gingen alleen Perpetuelen, tot iets lagere koersen een weinig om. De prijzen waren Nederl. pCt. 49⅜ à 49½; 5 pCt. 93¼; Kansbilletten *f* 22 1/16; Perpetuelen 5 pCt. 59.

*** In eene der Arrondissements-Hoofdplaatsen van de Provincie *Noord-Braband*, wordt, tegen een matig salaris, ter Stedelijke Secretarie gevraagd, eenen KLERK, niet onbedreven in de werkzaamheden van dat Bureau; — Iemand daarvoor inclinerende, en daartoe eenige bekwaamheid bezittende, gelieve zich onder lett. A. H. met *gefrankeerde* brieven aan den Uitgever dezer Courant.

UIT DE HAND TE KOOP

om dadelijk te aanvaarden.

1°. Eene HUIZINGE, PAKHUIS, OPENPLAATS en ERVE met de GANG daarneven, staande en gelegen te *Breda*, in de Veemarktstraat, lett. D. n°. 147, voorzien van *acht* Beneden- en Boven-Kamers, Zolders, Pompen, Kenken, Kelder enz.

2°. Eene HUIZINGE, PAKHUIZEN, STALLINGE voor vier Paarden, HOOIZOLDERS, RUIMEPLAATS, WERF en TUIN, met KOEPEL, staande en gelegen te *Breda*, aan de Haven, bij de zoogenaamde *Mosseltrap*, lett. D. n°. 374, voorzien van *tien* Behangen Beneden- en Bovenkamers, Beneden- en Boven-Kenken, Beneden- en Boven-Privaat, Washuis, Zolders, Kelders enz.

3°. Eene HUIZINGE en PLAATS, staande en gelegen te *Breda*, in de Kraanstraat bij de Haven, lett. D. n°. 279, voorzien van *vijf* Beneden- en Boven-Kamers, Zolder, Pomp, Kelder enz.

Nadere informatien te bekomen bij den Heer J. VAN DIJCK, Wijnhandelaar op de Ginnekebrug te *Breda*.

VERKOOPING VAN HEEREN, ERFPACHTEN, ENZ.

De Notarissen ADDER en DE BERE, residerende te *Bergen-op-Zoom*, zullen, op Vrijdag den 15den November 1833, des avonds ten *acht* ure, ten Koffijhuize van den Heer NICOLAAS MALOTAUX, op de Groote Markt te *Bergen-op-Zoom*, in ééne zitting, aan den meestbiedenden, volgens Plaatselijk gebruik, verkoopen:

De TIENDEN, ERFPACHTEN en HAVENGELDEN, behoorende tot de Heerlijkheid *Nieuw Strijen*, kanton *Thoden*, provincie *Zeeland*, met derzelver opbrengst van den loopenden jare 1833, en vervolgens.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een STATIE SPRIETSCHIP met zijn Staand- en Loopend Wand, lang over Steven 18 el. 75 duim, wijd 4 el. 65 duim, hol 2 el. 15 duim, gemeten op 119 Ton; — Te bevragen bij C. VAN ES, Scheepstimmerman te *'s Hertogenbosch*. Brieven franko.

Uit de Hand te Koop:

350 OLMEN HEESTERS, hebbende een omtrek van 16 tot 39 duim; te bevragen bij den Fung. Architect der Stad *Breda*.

SCHOUWBURG TE BREDA.

MET HOOGE GOEDKEURING.

Het Gezelschap Operisten van *Amsterdam*, onder Directie van *J. H. DESSAUR*, zal het genoegen hebben te vertoonen: Op Dingsdag den 12. November 1833. (*Door ongesteldheid van Mejufvrouw* van Praag, *in plaats van* Frankrijk.) DIE WEISSE DAME, groote vermaarde Opera, in *drie* bedrijven, naar het Fransch, muzijk van *Boyeldieu*. Na hetzelve: DAS TYROLER CONCERT IN HOLLAND, komiek Zangspel in een bedrijf, door *J. H. Dessaur*.

Het plan van Abonnement voor *tweemaal Representatien*, ligt ter lezing in de Kollijkamer van den Schouwburg.

STOOMPACKET-VAART

TUSSCHEN

ROTTERDAM en LONDEN.

In Dienst der General Post-office;

voor Passagiers en Goederen.

De Stoompacketten der General Steam Navigation Company, in bovengemelde Dienst, vertrekken geregeld iederen Woensdag en Zaturdag van *Londen* en *Rotterdam*.

Het vertrek van *Rotterdam* is bepaald op:

Woensdag den 13. November, des middags ten 12 ure.

Nadere inlichting bij de Agenten voornd. J. W. SMITH & COMP. en P. A. VAN ES.

Bij JOH. NOMAN & ZOON, Boekhandelaars te *Zalt-Bommel* is van de pers gekomen en alom verzonden:

I. ANSLIJN. (P. D.) Leesboek voor de hoogste klasse dienste der scholen. 2 stukjes. . . . . *f* 0 60.

II. BLANKENDIJL, Letter- en Zedekundige Mengelingen, 2de stukje. . . . . » 0,45.

III. Mélanges de Littérature et de morale, livre de lecture, destiné à l'usage des jeunes gens. 2e tome. . . . . » 0,55.

IV. W. VAN DINGEN, allereerste Leerboekje der Geschied- en Aardrijkskundige Beschrijving van het Koningrijk der *Nederlanden*, of beschrijving der Noordelijke Provincien, en het Hertogdom *Luxemburg*, volgens de jongste bepalingen. » 0,12½.

V. NIEUWE KAART van het *Koningrijk der Nederlanden*, met een uitvoerigen Stedenlijst, 1833. Groot medium formaat. . . . . » 0,80.

*** Bij J. FRANK, Boekhandelaar te *'s Gravenhage*, is van de pers gekomen en alom verzonden:

HET OPROER IN DE CEVENNES. Een Roman, naar het Hoogduitsch, van LUDWIG TIECK. Eerste deel, in 12°, in twee Afleveringen. . . . . *f* 3,50.

Duitschland heeft het heerlijke voortbrengsel van TIECK vertaald willen te schatten, en den Schrijver wezenlijk toegejuicht; daarom werd het wenschelijk dat er eene Hollandsche vertaling van hetzelve kwam, en deze proeve brengt de Uitgever met vertrouwen onder de oogen van het Nederlandsche publiek. Het tweede deel, waarmede deze Roman zoover vertaald is, als TIECK dien tot nu toe afgewerkt heeft, zal weldra volgen.

*** Door G. T. N. SURINGAR, te *Leeuwarden*, zal worden gedrukt en uitgegeven:

Een geheel nieuwe *derde druk* van het Werk, getiteld SALOMO door I. H. VAN DER PALM, Hoogleeraar te *Leyden*.

De *tweede druk* van dit werk bestaat uit *zeven* deelen. Ofschoon deze op zich zelven *een volkomen geheel* uitmaken, is het des Hoogleeraars voornemen, ook het overige gedeelte der *Spreuken Salomo's* te behandelen. De Uitgever hoopt dus dezen *nieuwen druk* met een *achtste* deel te vermeerderen, eene aanwinst, voorzeker, die allezins belangrijk gerekend mag worden.

Bericht en Voorwaarden van Inteekening zijn bij den Uitgever en verder in alle Boekwinkels *gratis* te bekomen.

BIJ BROESE EN COMP., TE BREDA, IS VERKRIJGBAAR:

BREDASCHE ALMANAK voor het jaar 1834; voorzien van Naamregister van Administrative Financiële- en Justitiële Ambtenaren, Dijk- en Polder-Besturen, Maatschappijen, Leden der Kollegiën, etc. 27½ cents.

Te BREDA, bij BROESE en COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers